

Yad Vashem

Yad Vashem is *The World Holocaust Remembrance Center*, gevestigd in Jeruzalem¹⁾. Het complex omvat een Holocaust museum, een omvangrijk archief en *The Garden of the Righteous*, waarin bomen geplant zijn voor de *Righteous among the Nations*. De onderscheiding *Righteous among the Nations* wordt toegekend aan niet-Joden die grote risico's genomen hebben om Joden te redden tijdens de Holocaust. De onderscheiding wordt meestal uitgereikt in een Israëlische ambassade of consulaat of op het complex van Yad Vashem in Jeruzalem. Als symbool mag de *Righteous* een boom planten bij Yad Vashem. Eind 2024 zijn er meer dan 28.000 *Righteous*, waarvan bijna 6000 uit Nederland.

Onderscheidingsceremonie bij Yad Vashem¹⁾

Het verhaal van de familie Matteman

Het Joodse gezin van Abraham Matteman en Rebecca Matteman – van Rooijen woont in de oorlog in Amsterdam, op het adres Diezestraat 24-I²⁾. Abraham en Rebecca waren op 14 juni 1933 in Amsterdam getrouwd en hebben in 1942 twee dochters: Vera (geboren 22 januari 1938) en Greta (geboren 1 mei 1942). In de zomer van 1942 besluit het gezin onder te duiken. Waarschijnlijk via een zakelijk contact vinden zij voor Greta, en tijdelijk voor Vera, in augustus 1942 onderdak bij de familie Jüch in Apeldoorn¹⁾. Filippus (1893 – 1953) en Anna Jüch – Goosen (1895 – 1985) hebben dan zes kinderen en een Joods meisje als onderduikster in huis en kunnen daarom niet het hele gezin Matteman huisvesten. Ook Vera kan maar een paar weken blijven. Rebecca bezoekt haar enkele maanden oude dochter Greta in die periode wel enkele malen. Begin 1943 ondervraagt de Gestapo burens van de familie Jüch, waarop zij het veiliger vinden om een ander adres voor Greta te zoeken. Zij vinden dat bij hun vriendin Jacqueline Reinink in Rijswijk.

Greta Matteman wordt in februari 1943, negen maanden oud, opgenomen in het gezin van de 46-jarige weduwe Jacqueline Reinink – Breukelaar (geboren op 12 december 1896 in Hasselt, Overijssel), die met haar zeven kinderen in Rijswijk woont. Haar man Jan, militair, geboren in Buitenpost, Friesland, met wie zij op 7 juli 1921 trouwde in Achtkarspelen³⁾, is op 27 mei 1939 in Rijswijk overleden⁴⁾. Abraham, Rebecca en Vera zijn dan ondergedoken bij de familie van der Meijden, niet ver van huize Reinink¹⁾. Er is gelegenheid om elkaar te zien. Jacqueline's oudste dochter Marchiena, 21 jaar (geboren 25 april 1922 in Harderwijk⁵⁾), gaat eens per maand met Greta naar haar ouders en zus. Eind augustus 1943, als zij gaan om Rebecca's verjaardag te vieren, blijkt het gezin verraden. Abraham, Rebecca en Vera zijn in september 1943 zijn zij in Westerbork⁶⁾, vanwaar zij op 14 september worden gedeporteerd naar Auschwitz. Rebecca en Vera worden daar op 17 september 1943 vermoord, Abraham overlijdt in Auschwitz op 14 maart 1944.

Jacqueline Reinink vindt het dan te gevaarlijk om Greta bij haar te laten wonen. Greta verhuist daarom naar het gezin van der Meulen, die ook in Rijswijk wonen, niet ver van Jacqueline. Lieuwe (1906 – 2003) en Froukje van der Meulen – Kamsteeg (1906 – 1997) hebben vier kinderen¹⁾ tussen één en dertien jaar en wekken naar de buitenwereld de indruk dat Greta hun eigen dochter is. Opvallend is het bezoek dat de familie krijgt van een Duitse soldaat⁷⁾.

It is important to realize that those Dutch people hiding Jews were afraid of both Germans and Dutch informers, but while the Germans could be clearly identified, the Dutch informers could not. There were some unusual situations when a Jew in hiding could actually be assisted by a sympathetic German soldier. This occurred in the case of Greetje Matteman, who was given to a non-Jewish family when she was only eight months old by her parents. Greetje was hidden by three families in all; the last, the van der Meulens, caring for her for the longest period of time. One day Frouke van der Meulen opened the door and a German soldier was standing there. He asked if he could come into the house to watch a normal family as he was missing his own family so much. Mrs van der Meulen, concerned about Greetje, did not want to let him in, but felt she had no alternative. This soldier was stationed in the same street and he came back a number of times for a visit. On one occasion he warned Mrs van der Meulen not to let Greetje play in the back yard, even in the evenings, because, he said 'there are Dutch people who can see down into your backyard who are German sympathisers'. Thanks to this warning and other lucky events Greetje survived in hiding, unlike her parents and elder sister who were betrayed and murdered in the death camps.²⁷

27 Interview with Greta Allen (nee Greetje Matteman). After the war Greetje was adopted by her uncle and aunt, Abraham and Joyce van Rooijen, who had migrated to Australasia in the 1920s and were her closest surviving relatives. She assumed her uncle's surname and knew nothing about her time in hiding in the Netherlands until the late 1980s when she started to investigate her past. She did not remember anything about the first two families who sheltered her and it took her a number of years to piece together her story of survival.

Een Duitse soldaat vraagt of hij af en toe mag langskomen bij de familie, omdat hij zijn eigen gezin zo mist. Op een dag raadt hij de Van der Meulens aan om Greta niet in de tuin te laten spelen, ook niet 's avonds, omdat "sommige Nederlandse burens die zicht hebben op jullie tuin Duitse sympathieën hebben".

In november 1944 zijn er razzia's in Rijswijk voor de *Arbeitseinsatz*. Lieuwe verbergt zich onder de vloer, Greta, dan tweeëneenhalf jaar oud, wordt in een achterkamertje verborgen. Beiden worden niet ontdekt. Greta overleeft de oorlog. Zij verblijft tot 1947 bij het gezin van der Meulen en verhuist dan, vijf jaar oud, naar haar enige nog levende familielid, haar oom Abraham van Rooijen, die met zijn vrouw Joyce in Australië woont. De familie van der Meulen verhuist na de oorlog naar Canada. Jacqueline Reinink – Breukelaar overlijdt op 11 februari 1989 in Voorburg⁵). Als Greta zich in de jaren negentig begint te verdiepen in haar oorlogsverleden zijn zowel Filippus en Anna Jüch als Jacqueline Reinink als overleden, maar kan zij Lieuwe en Froukje ontmoeten.

Filippus en Anna Jüch, Jacqueline Reinink en Lieuwe en Froukje van der Meulen worden onderscheiden als *Righteous among the Nations* door Yad Vashem.

Hieronder de verhalen van de *Righteous* uit Rijswijk, alsmede een Delfts echtpaar dat veel Rijswijkers geholpen heeft. De teksten zijn direct overgenomen van de website van Yad Vashem.

Hermanus Bouwens (1868 – 1955) en Petronella Bouwens – van Galen (1876 – 1956)

<https://collections.yadvashem.org/en/righteous/13334836>

Hermanus Bouwens (1910 – 1974) and Aleida Bouwens – van de Bruinhorst (1922 – 1982)

<https://collections.yadvashem.org/en/righteous/13335230>

Yad-Vashemonderscheiding op 11 augustus 2020 in Den Haag

Over de familie Bouwens staat geen informatie op de website van Yad Vashem, maar wel in het *Almelose Stad & Ambt* van april 2019.

Het Joodse echtpaar Karel en Annie Swelheim – de Leeuwe woonde bij het begin van de bezetting in Almelo, waar Karel als verfmeester werkte bij de textielfabriek Hedeman. Zij hadden een zoontje, Tobias (die ‘Tob’ genoemd werd), geboren op 25 september 1937. Een broer van Karel, Mozes, werd bij een razzia in september 1941 opgepakt en gedeporteerd naar Mauthausen, waar hij op 10 oktober 1941 overleed. Karel had zich tijdens de razzia verborgen kunnen houden. Het was het echtpaar duidelijk dat ze zouden moeten onderduiken om de oorlog te overleven. Vermoedelijk in september 1942 wendden Karel en Annie zich tot Karel’s leidinggevende bij Hedeman, Herman Bouwens. Deze had al eerder aangeboden om zo nodig Tobias te laten onderduiken bij zijn ouders in Rijswijk. Tobias werd daarop in oktober 1942 door mensen van het verzet in Almelo op de fiets naar Rijswijk gebracht, waar hij tot de bevrijding bij de familie Bouwens verbleef. Zijn ouders, Karel en Annie, verbleven op verschillende onderduikadressen in Almelo en overleefden de oorlog ook. Net als aan de familie Bouwens werd ook aan het Almelose echtpaar Jo en Alie Revoort de Yad-Vashemonderscheiding toegekend in 2020 voor hun hulp aan Karel en Annie, de ouders van Tobias Swelheim. De onderscheidingen voor de families Revoort en Bouwens werd in maart 2022 uitgereikt, waarbij Tobias Swelheim aanwezig was, zie <https://www.oost.nl/nieuws/2074000/drie-twintse-echtparen-postuum-geerd-met-onderscheiding-yad-vashem>. Tobias Swelheim was onder anderen bestuursvoorzitter van energiebedrijf Nuon en werd vanwege zijn verdiensten voor de Arnhemse voetbalclub Vitesse onderscheiden als Gouden Vitessenaar. Hij overleed op 6 februari 2023 in Den Bosch.

Jan Kerkhof (1887 – 1958), Klaartje Kerkhof – van de Waal (1886 – 1960) en Frederik Jan Kerkhof (1915 – ?)

<https://collections.yadvashem.org/en/righteous/4039181>

Yad-Vashemonderscheiding op 15 juli 1998 in Den Haag

Tijdens zijn studie bedrijfskunde in 1939 raakte Frederik Kerkhof bevriend met een Joodse student in dezelfde studie, Lodewijk Jacob Blei Weissmann. Frederik werkte destijds ook als boekhouder

in een chemische fabriek in Delft, Zuid-Holland. Toen hij werd gepromoveerd tot manager, stelde hij voor dat Lodewijk zijn voormalige functie als boekhouder zou overnemen. Ondertussen werd Lodewijks broer Elie eind 1940 ontslagen uit zijn functie bij de gemeente en begonnen de twee broers, die bij hun ouders woonden, te vrezen dat zij het gezin niet zouden kunnen onderhouden. Frederik stelde voor dat ze met zijn drieën een vakschool zouden beginnen om een inkomen te garanderen. Cursussen werden gegeven in Delft en later in Dordrecht. Frederik trok zich later terug uit het project om het inkomen voor de familie Weissmann te maximaliseren. Toen de broers Weissmann een oproep kregen om zich te melden voor deportatie, nam Frederik hen mee naar het huis van zijn ouders, waar ze zich op zolder verstopten. Jan en Klaartje Kerkhof beschouwden het als hun plicht als vrome christenen om de voortvluchtigen te redden, ondanks de risico's die daaraan verbonden waren. Elie nam de naam Eduard van Wijk aan en vertrok naar een andere schuilplaats waar hij actief werd in het verzet en in 1945 werd doodgeschoten. Lodewijk moest stoppen met lesgeven, maar hij bleef schooldirecteur terwijl Frederik zijn andere taken overnam. Lodewijk schonk het kleine bedrag dat hij verdiende aan de bejaarde Kerkhofs voor zijn onderhoud. Als er een razzia aanstaande was, logeerde Lodewijk een paar weken bij Frederik en zijn vrouw. Toen de situatie gevaarlijker werd, moest Lodewijk de Kerkhofs verlaten. Tijdens de oorlog stond dit bejaarde echtpaar onder enorme druk. Een andere zoon, Henk, was radiotelegrafist voor de geallieerden en Kees zat ondergedoken om dwangarbeid te ontlopen. Hun andere zoon Jan, actief in het verzet, werd op 12 maart 1945 bij een vergeldingsaanval doodgeschoten.

Jan-Willem van der Noordaa (1878 – 1948), Maria van der Noordaa – Pijnacker (1892 – 1954), Willem van der Noordaa (1909 – 1994) en Anna van der Noordaa – van den Meer (1909 – ?)

<https://collections.yadvashem.org/en/righteous/4043418>

Yad-Vashem onderscheiding op 7 september 1971 in Den Haag

Op 28 november 1940, de dag waarop de Ariërv verklaring moest worden ondertekend, ontsloeg secretaris-generaal K.J. Frederiks van het Ministerie van Binnenlandse Zaken zijn secretaris, Simone Marcelle Rulf (later Riphagen-Rulf). In de maanden die volgden gaven haar ouders, Raphael en Emilie Rulf-Mielziner, hun bestek en boeken aan niet-Joodse vrienden. Op 27 augustus 1942 lieten ze de rest van hun bezittingen achter, verwijderden hun gele sterren en liepen naar het huis van Jan-Willem en Maria van der Noordaa, kennissen van Marcelle's zus die in Indonesië woonde. Marcelle werd vanuit Amersfoort naar de familie Driebergen in Amersfoort gebracht. De Van der Noordaa's, oorspronkelijk afkomstig uit de provincie Friesland, hadden een kruidenierswinkel vlakbij het huis van de Rulfs in Rijswijk. Ze verborgen de voortvluchtigen en behandelden hen als goede vrienden, zonder enige betaling te eisen of te ontvangen. Ondertussen plaatste de heer Frederiks Raphael en zijn gezin op de lijst van belangrijke joden die "beschermend" in Barneveld geïnterneerd zouden worden. Maar tegen de tijd dat ze dit ontdekten, geloofden de Rulfs de beloften van de Duitsers niet meer en besloten ze onder te duiken. Op 6 december 1942 arresteerden de Duitsers de zoon en schoondochter van Jan-Willem en Maria, Willem en Anna van der Noordaa, die actief waren in het verzet. Jan-Willem en Maria werden door een anoniem telefoontje meteen gewaarschuwd dat ze in gevaar verkeerden en stuurden Raphael en Emilie naar de woning van de familie Driebergen-van der Meiden in

Amersfoort, waar hun dochter Marcelle net was aangekomen nadat eerdere schuilplaatsen onveilig waren geworden. Jan-Willem werd al snel opgepakt en gevangengezet, maar hij weigerde te praten en werd al snel vrijgelaten wegens gebrek aan bewijs.

Mevrouw Ooms

<https://collections.yadvashem.org/en/righteous/search-results/Ooms?page=1>

Yad-Vashemonderscheiding op 21 augustus 1990

Toen Elsje van Praag op 28 november 1942 werd geboren, was haar vader in Westerbork en vertrouwde haar moeder de pasgeboren baby toe aan haar niet-Joodse schoonzus, die alleen woonde onder haar meisjesnaam Constantiea Goedhart, terwijl haar man ondergedoken was in Medemblik. Begin 1943 werd Elsjes moeder naar de Hollandsche Schouwburg gebracht en kort daarna kreeg Constantiea van twee Nederlandse SD-functionarissen het bevel de baby daar ook heen te brengen en zich niet meer met Joden in te laten. Tien dagen later kwam er een meisje bij Constantiea thuis om haar te vertellen dat Elsje veilig was en om het rantsoenboekje en de voedselbonnen voor de baby te vragen. Constantiea smeekte het meisje om haar te vertellen waar de baby was, zodat ze zeker zou weten dat ze veilig was. Na een paar weken kreeg ze de routebeschrijving naar Rijswijk, waar een man haar naar verpleegster Ooms bracht om Elsje te zien, die toen al zes maanden oud was. Zuster Ooms hield Elsje tot het einde van de oorlog en haar tante Constantiea bracht erwten, bonen en geld zolang ze kon, totdat dit tegen het einde van de oorlog onmogelijk werd. Toen de oorlog voorbij was en de echtgenoot van Constantiea naar huis terugkeerde, vroeg ze het Rode Kruis haar naar Rijswijk te brengen om Elsje op te halen. De vrachtwagen van het Rode Kruis zette haar af in Den Haag en ze liep naar Rijswijk, maar daar trof ze niemand aan. Depressief keerde ze terug naar Amsterdam, waar haar man de deur opende en zei: "Het is in orde, kom binnen en ontdek het zelf!" Voor haar stond een klein meisje dat zei: "Hoi mama." Het was Elsje, wier ouders in een vernietigingskamp waren omgekomen, en die tot haar huwelijk bij haar oom en tante logeerde. Verpleegster Ooms werd een goede vriendin van de familie en Elsje en haar adoptieouders bezochten haar tot aan haar overlijden regelmatig.

Jacqueline Reinink – Breukelaar (1896 – 1989)

<https://collections.yadvashem.org/en/righteous/4043468>

Yad-Vashemonderscheiding op 7 juli 1997 in Den Haag

<https://www.joodsmonument.nl/en/page/372046/re-abraham-matteman>

De jonge Greta Matteman (later Allen) had geen andere keuze dan in februari 1943 het huis van Filippus en Anna Jüch te verlaten, uit angst dat een onlangs gearresteerde buurvrouw haar had verraden. De Jüchs vroegen hun vriendin Jacqueline Reinink-Breukelaar uit Rijswijk, om het kind op te vangen. Jacqueline, een weduwe met zeven kinderen, van wie er één gehandicapt was, vond het haar plicht om Greta mee te nemen, wier ouders zich in de buurt schuilhielden bij de familie Vandermeijden. Voordat Greta arriveerde, had Jacqueline een jonge man opgevangen die actief was in het verzet, maar die na verraad gedwongen werd te vertrekken. Elke maand nam Jacqueline's oudste dochter, Marchiena, Greta mee om haar ouders en haar zus Vera te ontmoeten. Toen ze eind augustus 1943 getweën op bezoek kwamen met een verjaardagscadeau voor Greta's moeder, kregen ze te horen dat de Mattemans waren verraden en naar het oosten waren gedeporteerd, waar ze later werden vermoord. In augustus 1943 moest Greta het huis van Reinink verlaten omdat Jacqueline tuberculose had gekregen en een van de burens ervan verdacht werd een collaborateur te zijn. Ze werd overgedragen aan de familie van der Meulen, die vlakbij woonden. Greta bleef bij hen tot het einde van de oorlog. In 1947 werd Greta naar Australië gestuurd om bij haar enige overlevende familielid, de broer van haar moeder, te gaan wonen.

Petronella van Praagh – Blom (1890 – 1958)

<https://collections.yadvashem.org/en/righteous/11930304>

Yad-Vashem onderscheiding op 5 september 2016 in Den Haag

Petronella (Nel) was getrouwd met Sally van Praagh, die Joods was. Het echtpaar kreeg vier kinderen: Anthonie (geb. 1918), Annie (geb. 1921), Marianne (geb. 1923) en Willy (geb. 1925). Het gezin woonde in Rijswijk, een stad in het westen van Nederland. Sally van Praagh had negen broers en zussen en kwam uit een grote familie. Toen de Duitsers Nederland bezetten, liep de familie Van Praagh gevaar. Sally, getrouwd met een niet-Joodse vrouw, was relatief veilig voor vervolging omdat de nazi's de Joden in gemengde huwelijken meestal met rust lieten. Hierdoor konden Sally en Nel tijdelijk onderdak bieden aan ondergedoken familieleden, totdat er voor hen een ander onderduikadres gevonden kon worden. Sally was bevriend geraakt met een getrouwde kruidenier uit Delft, genaamd Henk de Wit. Henk en Carrie de Wit (door Yad Vashem erkend als Rechtvaardige onder de Volkeren in 1978) boden aan Sally in hun huis te verstoppen als hij ooit in gevaar zou komen. Sally legde uit dat hij voorlopig niet hoefde onder te duiken vanwege zijn huwelijk met Nel. Toen familieleden zich voor hulp tot Sally en Nel begonnen te wenden, namen de Van Praaghs contact op met Henk en Carrie de Wit, die uiteindelijk ongeveer twaalf leden van de familie Van Praagh verborgen hielden. Nel en Sally bleven in contact met de onderduikers in Delft, maar ook met andere familieleden die bij andere families waren ondergedoken. Ze hielpen hen regelmatig met voedsel, voedselbonnen en geld, bijgestaan door hun kinderen. Sally en Nel verborgen ook familieleden in hun eigen huis, onder wie Maurits (Maup) van Praagh (geboren 1902). Maup bleef ongeveer een half jaar bij hen. Toen op een dag het huis door de Duitsers werd overvallen, kon hij ternauwernood ontsnappen via de achterdeur van het huis; hij verstopte zich

in de tuin en werd gelukkig niet ontdekt. Tegen het einde van de oorlog logeerde Selma, hun nichtje, ook in hun huis. Dankzij valse identiteitspapieren kon ze zich vrij bewegen, waardoor ze in een kraamkliniek kon werken. Nel had een broer die kapper was. Soms bezocht hij de ondergedoken Joden op verschillende adressen, om ze een fatsoenlijk kapsel te geven. Op een dag werkte hij in zijn kapperszaak, waar ook nazi-sympathisanten en Duitsers kwamen knippen. Hij was onzorgvuldig en vertelde een van zijn klanten dat hij zelfs het haar van ondergedoken Joden knipte. Een nazi hoorde dit gesprek, en diezelfde avond werd Nel's broer gearresteerd en ondervraagd. Kort daarna werden Nel en Sally van Praagh gearresteerd en ondervraagd. De onderduikers in Delft waren inmiddels gewaarschuwd en de meesten konden doorreizen naar een ander onderduikadres. In september 1943 kwamen de Duitsers naar Delft en doorzochten het huis van Henk en Carrie de Wit. De familieleden van Van Praagh die nog niet hadden kunnen ontsnappen, werden ontdekt en gearresteerd. Ze werden naar concentratiekampen gestuurd, vanwaar ze niet terugkeerden. Sally en Nel werden opgesloten in Scheveningen, waar Sally in januari 1944 werd vrijgelaten. Na vier maanden werd Nel overgebracht naar het kamp in Vught, waar ze tot augustus 1944 gevangen zat. Bij thuiskomst was ze geestelijk en lichamelijk gebroken. Ze is nooit hersteld van de moeilijke ervaringen die ze tijdens haar gevangenschap had.

Lieuwe van der Meulen (1906 – 2003) en Froukje van der Meulen – Kamsteeg (1906 – 1997)

<https://collections.yadvashem.org/en/righteous/4022546>

Yad-Vashem onderscheiding op 10 mei 1994 in Den Haag

Toen Greta Matteman drie maanden oud was, lieten haar ouders haar onderduiken bij Filippus en Anna Jüch. Later verbleef zij enige tijd bij mevrouw Reinink in Rijswijk en van daaruit werd de baby overgebracht naar Lieuwe en Froukje Gijsberta van der Meulen – Kamsteeg, die eveneens in Rijswijk woonden. De Van der Meulens, die vier kinderen hadden tussen de één en dertien jaar oud, namen Greta in huis en behandelden haar als een lid van de familie. Door het donkere haar en de donkere ogen van het kind zag ze er opvallend uit tussen de Van der Meulen-kinderen. Desondanks slaagde het echtpaar erin haar voor te doen als hun eigen dochter. Op een gegeven moment sloten Duitse troepen de buurt af en begonnen van huis tot huis te zoeken naar weerbare mannen om naar Duitsland te sturen. Lieuwe kroop in een ruimte onder de vloer en Greta, die nog geen drie jaar oud was, werd naar een achterkamer geduwd. Franciscus hing een briefje op de deur met de tekst 'Difterie'. Greta verbleef bij de Van der Meulens van de herfst van 1943 tot eind 1947, toen ze naar Australië werd gestuurd om te worden geadopteerd door de broer van haar moeder, Abraham van Rooijen, en zijn vrouw Joyce, die haar enige nabestaanden waren. Toen ze opgroeide, was Greta zich grotendeels niet bewust van wat er tijdens de oorlog met haar was gebeurd. Pas in 1990 begon ze zich in haar verleden te verdiepen. Hoewel het echtpaar Jüch en mevrouw Reinink niet meer leefden, was er een gelukkig weerzien met de Van der Meulens, die inmiddels naar Canada waren verhuisd en hun namen hadden veranderd in Lewis en Francis Vandermeulen.

Henk en Carrie de Wit

<https://collections.yadvashem.org/en/righteous/4022593>

Yad-Vashem onderscheiding op 28 mei 1978 in Den Haag

Ceremonieel planten van een boom op Yad Vashem voor Henk en Carrie de Wit, 25 augustus 1981.

Gedurende de tijd dat zij ondergedoken zat, moest Miriam van Praagh meerdere malen van onderduikplaats wisselen. Met hulp van haar oom en zijn niet-Joodse vrouw Joop en Annie van Praagh kon ze veilige plekken vinden. Via hen kwam ze terecht bij het huis van Henk en Carrie de Wit, die in Delft, Zuid-Holland woonden. Twaalf andere Joodse mensen zaten al ondergedoken in het huis van de Wit toen zij daar aankwam, velen van hen uit de familie van Praagh. Alle onderduikers woonden op de bovenste verdieping van het huis, terwijl de familie de Wit op de begane grond sliep, waar ze een groentewinkel hadden. De omstandigheden voor geheimhouding waren vergelijkbaar met die in het geval van Anne Frank. Er was zelfs een kast die de toegang tot een geheime schuilplaats blokkeerde in geval van een huiszoeking. Henk en Carrie zorgden ervoor dat de onderduikers allemaal te eten hadden en bezochten dagelijks hun 'gasten' om hun moreel op peil te houden. Henk en Carrie waren resoluut anti-Nazi en toonden hun afkeer van het nazi-beleid door Joden zonder betaling in hun huis te verbergen. Miriam bleef een half jaar in huize de Wit, totdat Henk erachter kwam dat iemand had geïnformeerd over wat er in het huis gebeurde. Iedereen wist te ontsnappen, behalve Miriam's vader en oom. Zij werden samen met Henk en Carrie de Wit gearresteerd. Het echtpaar de Wit werd echter kort daarna vrijgelaten.

Referenties

- 1) <https://www.yadvashem.org/>
- 2) <https://www.joodsmonument.nl/>
- 3) <https://allefriezen.nl/>
- 4) <https://www.openarchieven.nl/>
- 5) <https://wiewaswie.nl/>
- 6) Kamp Westerbork, Digitale collectie, <https://collecties.kampwesterbork.nl/>
- 7) https://www.researchgate.net/profile/Suzanne-Rutland-2/publication/313586004_A_Reassessment_of_the_Dutch_Record_during_the_Holocaust/links/5a5d27fe0f7e9b4f78397486/A-Reassessment-of-the-Dutch-Record-during-the-Holocaust.pdf